

Миллетле эм динле аралы болумну сюзгөндүлө

Ахыры. Алы 1-чи беттеди.

Анзор Курашов дин организации республиканы жаштарга тири кылашкандарын, жандуулук эм аңгылаптуу жумуштарга эңи магына бергендерин черттеди. Юлгөргө КМР-ни Муслиманары дин управлениыны башламчылыгы бла КМР-де бардырылган конференцияны келтиргенди. Ол санда «Төри мекхалпа: тынчлыканы мурдору» халкыла аралы конференцияны келтиргенди юлгөргө.

– Бу жылкылыгыга уа 250-ден аслам адам кыта сейир улуу болганын эсе алып, конференцияга келген белгиле амиле бла төбөшүлө болгандыла, ол санда мекхитледе, республиканы узурарында да, – дегенди докладчы.

Министр эңи аскер операция башланган кезден бери тыш кыраллы организацияла Россиеге кыажуулукну жайы ишлерин тирителери да белгилегенди. Ол санда торло-торло документлени кыабл керюу, алачы жамауатта жайганырлар айтады.

– Быллай болумда төрели динлени бла миллет биригулени миллетле эм динле аралы келтишулюккө сактылаа магыналары беконда босди, – дегенди докладчы.

Сиз министерство бардырган проектлени, грант конкурслары, аңгылаптуу жумушлары юслеринден да барганды, ол санда «Куначество» проекти, «Миллет палатра» фестивалыны, «Элбрус» миллетле аралы лагерени да колго келтиргенди.

2025 жылда бу жумушларга субсидия 18 миллион сомга жеткенди.

ЭСЕПЛЕ АНЫКЫЛАГАНДЫЛА

Жыйылыгыда жаш төлоно ишери жаны бла министр Азамат Лиев да сөлөшкөнди. Ол да эски келен төлоно Ата журтга соймекликте, динлени бла миллетлени келечилерине журметтикте юйрөгөн жумушларны юслеринден билдиргенди, министрство жашауда бардырган проектле бла шагырей этгенди.

Ол министрство белтар бардырган сооруна эселери бла шагырей этгенди. Аныга 14-25 жаш санда 900 жуукк адам кыатышкандыла. Сооруда жаш адамла башка миллетлени, динлени келечилерине кыалай кеден кыарганалары, алачы арасында кыажуулукну сазгетерини бла кыалгыларны юслеринден болганды.

Министр жуупланы асламы жаш адамла миллетлени, динлени келечилерине журмет этгендерин, керюп болмаулукуну, кыажуулукну сазгетеринени айтады. «Эсепле тоздоло, бизни жаш төло кертиси бла да

алайды», – дегенди Азамат Лиев, болсада бу сооруу дайым да тинти тургуга, порлеуиле болсада, тийишли мадарга этерге керекликсин черттеди.

ЮОМЛА, КЕЗ КЫРАМПА

Созюлгөн соорууга кесини кез кырамын РФ-ни Президентинде Миллетле аралы халла жаны бла советни келечиси, «Халкыла аралы черкас организацияны» таматасы Хаути Соуржов да билдиргенди. Ол шийндою болумда битурессе инсанлыкны магынасы улуу болганын белгилегенди.

– Кеп миллетти эм кеп динли кыралда ол жамаут-политика ашанигылыкны мурдору, миллет кыажуулукну мурдору. Бу ишде уа граждн обществу институтлары, ботонда уа миллет биригуле магыналы иш тутурдыла. Ала Россиеини халкыларны бла бириккен жамауатны арасында кепордоле, – дегенди ол.

Кырачай-малкар жаш төлоно айнытууга себеплик жаны бла «Элбрусид» фонду регион бөлөмоню башчысы, Кырабай-Малкар кырал уиверситетни Педагогика, психология эм физкультура-спорт билим беруу жаны бла институтуно доцент Анавары Марат Россиеде кырал миллет толгитканы кайгырылыгыны юсюндөн айтады. запад кыралда бу жаны бла тамамланган жумушла бла белгилегенди. «Россиеде хар миллетти да энчилиги, адетлери сактыла, алай аны бла битге уа жамауатни бириктируу жаны бла магыналы иш тутурды», – дегенди ол.

Жыйылыгыда дагыда КМР-ни Башчысыны Администрациясыны ич политика эм жержери самоуправленианы соорулары жаны бла управленианы башчысы Аслан Асанов, ичкарм Абу Ханова атлы Шималдагы ислам университетни ректору Мурат Шибзухов, «Орус тарыхы бла маданияны» «Вене-биригу» жамаут организацияны келечиси Людмила Сытнкова да сөлөшкөнди.

Ала да Запад кыралларны кыажуулукларды да кыармай, Россиеде миллетле аралы бирикки бузарга эм болмагыны, жаш төлоно кыралны халкыларны төрели занналарында юйрөгөт керекликсини, миллетле, динле аралы келтишулюк болмаса, регионну, кыралды да айнытуу жаны бла мадарлары тутурдуу эм болмагыны юслеринден айтады.

Жыйылыгыда башхала да сөлөшкөнди. Битут айтылганы эсе алып, жыйылы тийишли эсертүүлени кыабл керюу бла бошолганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

«Не аз санлы болса да миллетим, менген сора да сау-эсен кыалыр!»

Ахыры. Алы 1-чи беттеди.

БАШЛАНГАНЫ

Кыулийланы Кыайсынга эсертме алгын да бар эди, алай 2019 жылда Тюрке кыозгылыулары кезюнде ол кетерген эди. Алай бла аны жаңгандан эсегре тошгөнди. Бу жол поэти доммакыдан сураты белгиле устабыз, Россиеини Духожиклери союзуна кирген Ахматланы Леуан ишлегенди.

Анкарада миллиондан артык адам жашайды. Кыайсыны аты солуу паркы уа эрттеги анкарачыла кесери ырызыйкыларга бла кыурайдыла. Аны бизни республикадан барган поэте, жазуучула жоклай тургандыла.

Алай бла паркта тюрк миллетли белгиле поэте, жазуучулары таш суратларын сюеп башлайдыла. Анда Мечиланы Кязими, Кыулийланы Кыайсыны, Отарланы Керими, Зумакулийланы

«Элбрус» төпсеу ансамбли.

Тангыяны, дагыда башхаланы ичирери кыурайла тургандыла. Жазуучуларыбыз Тюрке жолуру тууларында биринде уа поэт, «Минги-Тау» журналы баш редактору Додулан Аскер Кыайсыны аны журюттен паркта аны эсертме да болуга керекликсин айтады. Тюркюле ырызыйкыларын билдиргенде, ол улуу жумушун Доду улу кыозга таукеп алады. Республикыга кыайтханда уа, тийишли онуучу куулукушка муратын билдирди. Ала да ол ахшы башламчылыкка себеплик этип баштайдыла.

ОГУРУЛУКТА ТЫГЫЧ ЖОКДУ

– Алай жумушла терк окуна тамамланып кыламдыла. Россиеини эмда Тюркно посольстволарына писемоло жазабыз. РФ-ни Шимал Кавказда посольство Минеральны Воды шакардады. ары да барабыз. Бизге КМР-ни Маданият, Экономиканы айнытуу министрстволары да себеплик эткенди. Алай бла мурабыгыга жууклушса башайбыз. Битут тийишли онуучула кыабл этилгенден сора, Кыайсыны доммак суратын да алып, Анкарага тебирейбиз, – дейди Додулан Аскер.

Ол айтханга кере, бу жумушларнда алагыда дагыда Тюрке Россиеини ишлери бардырган болжаллы келечиси Алексей Иванов, Минеральны Воды шакарда посольствону бирини секретары Эвелина Емузова, Тюрке Анкарада Кеичорон муниципалитетни башчысы Месут Озарслан, аны биринчи болушкучусу Пошлан Ошторк да улуу болушкы эткенди.

ЖОЛГА АТЛАНЫ

«Тюрке женил машина бла бешуелен болуп барганыбыз: Кыайсыны жуугуу, тукму тамата Кыулийланы Малик, поэт Додулан Аскер, тукмуудан да эки жаш, мен да. Доммак сурат да бирге бизгеги – салонда, кес да – бир бек аур. Сөзсөз, тарлык сынал кыйналганбыз. Болсада магыналы ишчи кыозга алып, жолга чыкканыбыз бла байламлы кыйналганыбыз кезибозо көрөмонгени.

Жыл а бек узак эди, Дюгерги юсо бла Поржоге, анда сора Тюркно төбрө шахарына келебиз. Анда кыозак ойде бир кече кыалып, битут эртенкиде эрте жолга атланабыз. Анкарага алай бла жетибиз. Анда уа малкар эмда кырачай диспоситору

Алексей Иванов бла Месут Озарслан.

Эвелина Емузова бла Додулан Аскер.

Ахматланы Леуан бла Месут Озарслан.

юлгө келтиргенди: «Поэт дуня адабиятын эм бийлигиндеди, анга жетерге, тенг болуга кепле жорюгенди, ол а аны чыгармачылыгы дуняа искусствоу эм бийик даражасында болганына шагаатык этеди».

Додулан Аскер а бек алга Кыайсынга жораланган назмуон окуганды. Биз бла былай дегенди: «Кыайсын жорегенди бийик, сылы да затланы улуу таула бла белгилегенди. Мен да, ол амалны хайырлангы, аны жорек жырны эмиу этерге сюеме. Бу таулагы жазды, кыышы деп кыармай, кыар жаууяланы турды. Черек баргыныча, терек чакгыныча, ол да табигыйты бир илшанды. Кыар кылапай бир жауса да, тауну болгундан бийик этпейди. Аны эткеринден башланган тагы суулагы жаңгы коч бөрдө аныс. Тенгте минг жылкы жуун жаул турганлыкыга, минг черек келип кыозгунанлыкыга, аны теренингене не хазна кыошуру. Кыайсыны юсюндөн айта, аны даражасын андан да бийик этеме деген оюмдан бек узаксыда. Манга бу сөзлени аны фразмуу, усталгыгы, бир да болмагы аныч улу жорек халалыгыны, адамлык шарты айтырдыла».

Андан сора Додулан Аскер ол кюн алайгы келген хар кимге да жорек ырызыйкыны билдиргенди. Алексей Иванов бла Месут Озарсланы Кыайсыны 100 жылкыгы бла байламлы мадарланы Алексей Ивановга, Месут Озарсланыга, Эвелина Емузовга, Пошлан Ошторке бергенди.

Кыулийланы Малик, тукмуу атындан сөлөшө, бу иш эки кыралны араларында керти да магыналы эмда алапат жумуш болганын айтып айтады. «Кыайсын тууганы 110 жыл толганы бла байламлы Кырабай-Малкарда торло-торло ишле бардырылгыдыла. Аны кенг белгилеге амалла, онгда да кепдоло. Тюркно, ол санда Анкараны онучуларны, РФ-ни посольствонунда ишлегенде жорегинден улуу испас эткенин билдиргени сюеме», – деп, ол тамамалында турган ишлени юслеринден билдиргенди. Кавказга, Кыайсыны тууган жерине, аны 110-жылкыгы бла байламлы кыуангалыга келгире ырызыйкылары болганына да чакырганды.

СЫЙ БЕРИУ

Кыонакбайла Додулан Аскерге, Ахматланы Леуанга, Кыулийланы Малликге да эңи белгилери бла сауугала бергенди, эсертмени кыатында бирге суратта тошкенди.

Сөлөшүлө, сауугалуула да бошолган сора уа, малкар эмда кырачай миллетлени маданият араларында «Элбрус» төпсеу ансамблден жашла бла кыызла миллет төпсеули бла жыйылганды кыуангалыгында. Иги кесекте дер майданды торк, малкар, орус тилде жырла эшитилгенди тургандыла. Кыулийланы Кыайсыны назмулары айтылгандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Кенгеш

Бюджетни ёлчеми кёбейгенди

Кырабай-Малкарны Правительствонун аны баш бери кен ётөн кенгешче экономика, транспорт, кырал молк, социал политика бла байламлы талай магыналы праектле кыаралганды. Аны ишин Правительствону Преседатели Мускуланы Алий бардырганды.

Жыйылыгыда биринчи эмда баш тема республиканы бюджетни сюозу эди дерчанды. Аны байлыгы эмда 2025-2027 жылга тахташдырган кесигини юслерине республикалы законга кийрилик тоорленди бла финанса министр Елена Лисуна шагырейлендиргенди.

Ол билдиргенча, ахча келгенине эмда кыоранчланы да кыаймалты этерге керекликсин кере бюджетни аз-мак торлендиргенди тошкенди. Ал тергелуге кере, аны былыгыга кыошак кесеге 5 миллиард 92,4 миллион сомга кёбейгенди. Алай болупура налогла эмда алапдан тышканда жумушла бла энтта да 2 миллиард бла 209,6 миллион сом колгени, федерал бюджеттен 2,9 миллиард миллион сом бөлөнгөн себептик этгенди. Биринчисини юсюндөн айтаанда, организацияла ишлеген фйададан кыошак халда 1 миллиард 115,6 миллион сом, НДС-ден а 367,1 миллион сом жыйылганды.

Аны барын да тийишдиргенде, 2025 жылда республиканы бокассына 67,285 миллиард сом тошоркиди, 72,2 миллиард сом а кыоранча этилгидиле. Аны бла дефицит 4,9 миллиард сом болуксуду. Елена Лисуна белгилегенге кере, ол алай кенгеш койордо, кес да толуксулай жабилгыды. «Кырал бори эмда дефицит жаны бла бар кёбюрдоло мардадан чыкмай сактыландыла. Аны себепли бюджет тапды, кес да бейыл белгиленген борланы толтуруу жетеркиди», – деп черттеди министр.

Кырабай-Малкарны кыралы келгенинде болганы молкно бынал приватизация этиу программасына торленуле кийригенди. Жер эмда ырксы бла байламлы халланы министр Аслан Тоору эттен пректле ол программалыга энтта да он кенгеш кыурундыла. Ала кырабай борланы тамамалы хайырлангымадыла, кесери да жеринден тепперилмеген молкне саналадыла. Ючюсю да сатылса, бюджетте 146 миллион сом тошоркиди.

УБАШЛАНЫ Мурат.

Унутмау

Закийни эсгергенди, голле салгандыла

Чувашыны Кырабай-Малкардагы миллет араларыны таматасы Алёна Чернова бу конде Ата журтунда болуп, анда Чебоксары шакарда СССР-ни Кырал премиясы лауреаты, КМР-ни халкы поэти Кыулийланы Кыайсыны эсертме кыангасына голле салыуга кыатышканды.

Эстизге салыкчы, 2013 жылда Чувашыны халкы поэти Валери Тургайны башламчылыгы бла алгынгы аскер госпиталыны кыабгырасында Кыулий улуна эсертме кыанга орнатхан эдиле. Кыайсыны 1942 жылда Орёл шахары тийресинде аур жаралы болганында, анга бу госпитальда бакъгандыла.

Голле салыу Ата журтуну кыоруулачууну жылыны келеринде бардырганды. Аны Чувашыны халкы назмуучу Раиса Сарби, республиканы Кино алдыруучулары союзуу таматасы Олег Цыпенков эм жамаут организациланы келечилери кыатышкандыла. Жумуш бийик даражада ётгенди. Аны Валери Тургай бардырганды.

ТАПАСХАНЛАНЫ Аминат.

